

TEČAJ ZA MLADINCA I

PREDMET

OSEBNOST GASILCA

Vsebina učnega programa

Predmet: OSEBNOST GASILCA

Število ur:	Skupaj	Teoretična predavanja	Praktične vaje
	1	1	0

Vsebina:

Teoretična predavanja	
Oznaka sklopa	Vsebina ali kompetenca
GP-OSG-1	Komunikacija v medijih
	Splošno o motivaciji
GP-OSG-3	Motivi za prostovoljno delo gasilca
GP-OSG-4	Potrebe in vrednote gasilca in gasilske organizacije
	Obvladovanje stresa
GP-OSG-5	Stresorji pri gasilskem delu

Tečaj TEČAJ ZA GASILCA PRIPRAVNIKA

Predmet OSEBNOST GASILCA

Vsebina ali kompetenca	Oznaka sklopa	GP-OSG-1
Komunikacija v medijih		

Informativni/Formativni cilji

Informativni cilj:

Tečajnik pojasni prvine komunikacije z mediji.

Formativni cilj:

Tečajnik ustrezno komunicira z mediji in uporablja družbeno-socialna omrežja.

Opis vsebine

Komunikacija ali sporazumevanje je namerna dejavnost, pri kateri si govorci izmenjajo in posredujejo misli ter informacije, s tem pa želijo vplivati na sogovornika. Kadar so informacije in misli namenjene več ljudem ali širši množici, se uporabljajo komunikacijska sredstva, ki dosežejo več ljudi hkrati, torej medije, zlasti časopise, radio, televizijo, v zadnjem času pa vse bolj družbena omrežja.

Mediji so namenjeni enosmerni komunikaciji, saj se sogovornik praviloma ne more takoj odzvati na sporočilo, čeprav se čas odziva zlasti v družabnih medijih skrajšuje.

[Predlog za predavatelja: Primerjava med pismi bralcev in komentarji na družabnih omrežjih.]

Cilji komunikacije:

1. Informiranje – posredovanje spoznanj in podatkov
2. Prepričevanje – vplivanje s predstavitvijo mnenj in stališč
3. Prepoznavnost – doseganje vplivnosti z načrtnim sporočanjem in obveščanjem

Vrste javnosti:

1. Splošna (širša) javnost (občani, lokalni in nacionalni mediji)
2. Ranljive skupine (otroci, invalidi, starostniki, tujci)
3. Strokovna (interna) javnost (stroka, člani gasilske organizacije)

Vrste dogodkov:

1. Dogodki, ki predstavljajo delovanje gasilske organizacije (npr. obletnice, nakupi nove opreme, dosežki na tekmovanjih) – načeloma pozitivni, želja po komunikaciji z mediji na strani gasilske organizacije
2. Dogodki, ki so zaznamovali javnost (npr. večje intervencije) – želja po komunikaciji bolj na strani medijev
3. Pojasnjevanje odločitev – pomembno sistemsko imenovanje odgovornih oseb (ob morebitnih odločitvah, ki vplivajo na operativno zmožnost, npr. mesto gradnje gasilskega doma v občini, kjer blizu delujeta dve društvi, eno od njih je osrednja enota, celo GEŠP).

[Predavatelj mora poudariti, da je vsak posameznik predstavnik vseh gasilcev, najprej domačega PGD, nato GZ in seveda tudi regije ter celotne GZS, hkrati pa nima vseh informacij, zato naj izjave dajejo tisti, ki jih poveljnik (vodja intervencije) ali predsednik društva pooblastita.]

Odgovorne osebe za komunikacijo z mediji:

1. Uradni predstavnik gasilske organizacije (navadno predsednik, tudi poveljnik ali druga oseba, odgovorna za stike z javnostmi, pomočnik za medije)
2. Vodja intervencije - poveljujoči

Gasilci brez pooblastila vodje intervencije, uradnega predstavnika ne smemo dajati izjav, pošiljati slik, fotografij, posnetkov intervencij. To velja tudi za vaje in prireditve. Vsakršno komuniciranje naj bo rezultat dogovora v PGD ali širše.

Razlika med osebnim mnenjem in uradnim mnenjem/stališčem:

Osebno mnenje kaže tisto, kar je glede na vedenje, poznavanje posameznika resnično (ni nujno, da poznamo vse informacije).

Uradno mnenje predstavlja enotni dogovor gasilske organizacije.

Družbena omrežja omogočajo komunikacijo vsakega posameznika, pri čemer veljajo naslednja pravila:

1. Obnašajmo se tako, kot želimo, da se drugi obnašajo do nas/do naše gasilske organizacije.
2. Česar ne bi izrekli iz oči v oči, tega ne napišemo.
3. Ne objavljamo fotografij brez dovoljenja oseb, ki so na njej.
4. Ne širimo sporočil, fotografij, posnetkov, ki nekomu škodijo.
5. Ne uporabljamo sovražnega govora.
6. Ne govorimo v imenu drugega, ampak le v svojem imenu (upoštevanje, kdo je odgovoren za komunikacijo z mediji!).

Viri in literatura

- [1] Okorn, R. »Komuniciranje z javnostjo.« Spletni viri; (dostopno na: http://www.gasilec-stara.net/uploads/datoteke/Dragica/Komuniciranje%20z%20javnostjo_VI_Okorn.pdf, 13. 6. 2021).
- [2] Gliha Komac, N. Socialna, družbena in družabna omrežja. Jezikovna svetovalnica ISJFR ZRC SAZU; (dostopno na: <https://svetovalnica.zrc-sazu.si/topic/51/socialna-dru%C5%BEbena-in-dru%C5%BEabna-omre%C5%BEja>, 13. 6. 2021).
- [3] Družabna omrežja. Safe.si. Spletni viri; (dostopno na: <https://safe.si/nasveti/druzabna-omrezja>, 13. 6. 2021)
- [4] Zakon o medijih (ZMed). Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08 – ZPOmK-1, 77/10 – ZSFCJA, 90/10 – odl. US, 87/11 – ZAvMS, 47/12, 47/15 – ZZSDT, 22/16, 39/16, 45/19 – odl. US, 67/19 – odl. US in 82/21; (dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1608>, 13. 6. 2021).

Avtorji opisa	Datum izdelave
Mateja Jemec Tomazin	13. 6. 2021

Avtorji dopolnitev	Datum dopolnitev
Vpiši avtorje.	Vpiši datum dopolnitev.

Tečaj

TEČAJ ZA GASILCA PRIPRAVNIKA

Predmet

OSEBNOST GASILCA

Vsebina ali kompetenca

Oznaka sklopa

GP-OSG-3

Motivi za prostovoljno delo gasilca

Informativni/Formativni cilji

Informativni cilj:

Tečajnik navede razloge, zaradi katerih se je vključil v prostovoljno organizacijo.

Opis vsebine

Motiv je psihološki element, ki spodbuja ravnanje posameznika in njegovo delovanje za zadovoljevanje potreb.

Osebnost je trajna in edinstvena celota vseh duševnih, vedenjskih in telesnih značilnosti posameznika, ki temeljijo na dedni zasnovi in se izoblikujejo skozi odraščanje v primarni družini, med šolanjem in skozi vse življenje, ko se soočajo z novimi izkušnjami.

Motivacija:

1. Občutena notranja napetost, ki spodbuja k uresničitvi zastavljenega cilja. (AKTIVACIJA - prvi korak, da postanemo gasilski mentorji - pomoč pri delu z mladino v društvu)
2. Notranji proces, ki vpliva na vztrajnost, smer in intenzivnost k cilju usmerjenega vedenja kljub morebitnim oviram. (VZTRAJNOST pri delu, tudi če je manj mlajših gasilcev, otroci ne obiskujejo redno vaj, so nevzgojeni ...)
3. Specifična potreba, ki usmerja moč našega ravnanja, želje, vedênje in védenje ter hotenje k cilju. (INTENZIVNOST je odvisna od moči in količine vloženega truda.)

Motivacija je glavni element postavljanja in doseganja ciljev tudi v gasilski organizaciji. Motivacijo delimo na **zunanjo** in **notranjo**.

Zunanja motivacija pogosto obsega nagrade (in kazni), npr. medalja, plača, pohvala, slava; tudi znižanje plače, zmanjšanje obsega pravic, prostih dni. Spodbude in začetek našega ravnanja je povezan z dejavniki, ki ne izhajajo iz posameznika (h gasilcem nas vpišejo starši, stari starši, tekmujemo zaradi obljubljenega nagrade, npr. pice, izleta, člani društva postanemo zaradi dodatnega dneva dopusta ...).

Notranja motivacija izhaja iz naše notranjosti. Spodbuda za začetek delovanja izhaja iz nas samih in želimo si doseči notranje zadovoljstvo, čeprav ne dobimo zunanje nagrade (npr. želimo si postati tako dobri gasilci, kot je bil naš stric, dedek; želimo pomagati pri odpravljanju posledic nesreče, da bi bila cesta spet prevozna do odročne vas ...).

Dolgoročno so notranji motivacijski dejavniki bolj trajni od zunanjih.

Motivi za vstop v gasilsko organizacijo [*tečajnike vprašajte, zakaj so se odločili za vstop v gasilsko organizacijo*]:

1. Potreba (po varnosti, pripadanju, ugledu, znanju)
2. Želja (pomagati drugim, po priznanju, uspehu na tekmovanjih)
3. Vrednota (humanost, nesebičnost, prostovoljnost, strokovnost, tradicija)
4. Ideal, vzor (plemeniti cilji, reševanje, obvladovanje nevarnih situacij, starejši vzornik)
5. Interes (korist, ugodne posledice - usposabljanje, napredovanje v službi ...)
6. Volja (prizadevanje za izboljšave, množičnost, možnost sprememb)

Gasilsko organizacijo odlikuje [*vse spodnje točke dopolniti s podatki o domačem PGD, GZ*]:

1. tradicija (prva požarna bramba 1869, Metlika),
2. množičnost (prek 160.000 članov),
3. prostovoljnost (pomoč v nesrečah ni plačana)
4. humanost (pomoč sočloveku v stiski, empatija)
5. strokovnost (usposabljanje in izpopolnjevanje, razvijanje znanj)
6. društvena organiziranost (po Zakonu o društvih in Zakonu o gasilstvu).

Viri in literatura

- [1] Motivacija. Spletni vir; (dostopno na: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Motivacija>, 1. 11. 2021).
- [2] Goleman, D. Čustvena inteligenca. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2010.
- [3] Sopčič, B. Motivacija zaposlenih v osnovni šoli za neformalno izobraževanje. Koper: Magistrska naloga, 2011.
- [4] [Bučvec, V. RRN - PRIPRAVA LITERATURE IN PROSOJNIC ZA TEMELJNE UČNE PROGRAME ZA PROSTOVOLJNE GASILCE: Vzgoja osebnosti gasilca. 2010.

Avtorji opisa	Datum izdelave
Mateja Jemec Tomazin	1. 11. 2021.
Avtorji dopolnitev	Datum dopolnitev
Vpiši avtorje.	Vpiši datum dopolnitev.

Tečaj TEČAJ ZA GASILCA PRIPRAVNIKA

Predmet OSEBNOST GASILCA

Vsebina ali kompetenca	Oznaka sklopa	GP-OSG-4
------------------------	---------------	----------

Potrebe in vrednote gasilca in gasilske organizacije

Informativni/Formativni cilji

Informativna cilja:

Tečajnik:

- našteje potrebe gasilca posameznika in gasilske organizacije,
- opiše vrednote, ki jih ima gasilska organizacija.

Formativni cilj:

Tečajnik predstavi potrebe gasilca posameznika in gasilske organizacije na svojem primeru.

Opis vsebine

Potrebe posameznika (prirejeno po Maslowu, 1947):

1. biološke, fiziološke (hranjenje, spanje, toplota, spolnost, gibanje → preživetje)
2. po varnosti (psihična in socialna varnost - pred divjimi živalmi, kriminalom, boleznimi, napadi → preživetje)

3. po pripadanju, ljubezni, sprejetosti (iskanje naklonjenosti, potrditve, sprejemanje in izražanje ljubezni, zaupanja → osnovna samopotrditve)
4. po ugledu, spoštovanju (iskanje pozornosti, potrditve drugih, veljave v skupini, družbi → potrditev v družbi)
5. po znanju, vedenju (raziskovanje, zadovoljevanje radovednosti, spoznavanje novega → potrditev novih ciljev posameznika)

6. po lepoti (estetska funkcija, umetnost, skladnost → zavedanje okolice)
7. po samouresničitvi (iskanje svojega mesta v družbi glede na uresničitev svojih potencialov)
8. po presežnem, duhovnem (vera, duhovnost)

Dokler niso izpolnjene potrebe nižje ravni, ne moremo začeti z uresničevanjem višjih. Nižja, kot je potreba, težje prenašamo stanje nezadovoljenosti, še posebej to velja za fizične potrebe. Dokler fizičnih potreb ne zadovoljimo, ne moremo na višjo raven, saj višjih potreb sploh ne občutimo.

Če postopek zadovoljevanja potreb posameznikov upoštevamo tudi pri gasilski organizaciji, ugotovimo podoben razvoj: Društvo mora najprej reševati osnovne potrebe po opremi in pridobiti dovolj finančnih sredstev za ureditev, prav tako mora združevati dovolj članov, da sploh lahko deluje, šele nato si s svojim delom lahko pridobiva prepoznavnost in ugled širše v družbi, prav tako šele nato izpopolnjuje svoje delovanje širše v družbi.

Vrednota = pojav, načelo ali lastnost, ki mu posameznik ali skupina/družba daje veliko načelno vrednost in mu zato daje prednost (po SSKJ 2).

Z vrednotami kažemo svoje cilje, kulturni in duhovni razvoj.

Vrednote se lahko spreminjajo skozi čas in z razvojem družbe.

Ljudje s podobnimi vrednotami se navadno družijo skupaj.

[Priporočilo: Gradivo ponuja možnost za izvedbo okrogle mize in soočenje mnenj oz. različnih vrednot. Pri tem naj predavatelj odmeri čas debate, določi tudi opazovalce, predavatelj naj poskrbi za sklepne misli, skupaj naj ocenijo in oblikujejo lestvico vrednot, ki veljajo v domačem PGD ali GZ.]

Lestvica vrednot (po J. Musek, 2000):

1. Izpolnitvene:
 - a. spoznavne: spoznavanje novega;
 - b. estetske: lepota;
 - c. kulturne: umetnost, kultura,
 - d. samoaktualizacija in duhovna rast: notranje zadovoljstvo, osebna rast, ustvarjanje, modrost, pogum;
 - e. verske: vera, svetost, odrešenje;
 - f. ekološke: ohranjanje okolja, harmonija z naravo
2. Moralne:
 - a. tradicionalne: poštenost, delavnost, dobrot, red, zakoni, morala, pravičnost, širokomiselnost, pripravljenost pomagati, odpuščanje, zvestoba, odgovornost
 - b. socialne: družinska sreča, razumevanje v družini, ljubezen, zvestoba, prijateljstvo
 - c. societalne: sreča, blagostanje, mir, napredek, enakopravnost, socialni red, vračanje uslug, socialna pravičnost
3. Potenčne:
 - a. statusne: ugled, moč, uveljavljanje, socialna moč, avtoriteta, bogastvo, uspeh, sposobnosti, ambicije, vplivnost
 - b. patriotske/domoljubne: ljubezen do domovine, narodni ponos, nacionalna varnost
4. Hedonske:
 - a. čutne: užitki, uživanje življenja, zabava, prosti čas, pustolovstvo
 - b. zdravstvene: zdravje, vitalnost
 - c. varnostne: varnost, neogroženost, mir

Pozitivne vrednote člana gasilske organizacije:

- samospoštovanje
- spoštovanje drugih
- samoiniciativna pripravljenost pomagati

Negativne vrednote člana gasilske organizacije:

- občutek večvrednosti
- nagnjenost k iskanju nevarnosti
- želja po ukazovanju

Negativne vrednote v družbi	Pozitivne vrednote v družbi
<ul style="list-style-type: none"> – agresivnost, napadalnost – škodoželjnost – ukazovalnost – nepremišljenost in zaletavost – hudobija – iskanje zadovoljstva v nesrečah drugih – povečevanje poklica – egoizem 	<ul style="list-style-type: none"> – humanitarnost – povezovanje ljudi – spoznavanje sočloveka – odprtost za težave in sposobnost prisluhniti – zagotavljanje občutka varnosti – retorične sposobnosti (pomirjanje) – trezne reakcije v težkih situacijah – požrtvovalnost

Vrednote gasilcev in gasilske organizacije:

- Razgledanost in usposobljenost za delo.
- Želja po uspehu in napredku.
- Zaupanje v uspeh in dobre rezultate.
- Delovni zagon in navdušenje za delo.
- Pripravljenost za trdo delo, nenehne preizkušnje in dokazovanje.
- Vztrajnost, marljivost in potrpljenje.
- Pozitiven odnos do samega sebe, drugih in okolice.
- Iznajdljivost, izvirnost, domiselnost.
- Odprtost, komunikativnost, obzirnost in prijaznost.
- Urejeno osebno življenje.
- Pozitiven odnos do varovanja narave.
- Odpornost na nenehne obremenitve.

Gasilska organizacija lahko predstavlja vrednote, ki so vrednote posameznih članov. Tradicija slovenskega gasilstva združuje vrednote prednikov in ohranja vrednote prostovoljnega dela, humanosti, strokovnosti in množičnosti.

Primeri za pogovor in preizkušanje vrednot (preizkus in osebne izkušnje):

1. Odnos do pionirjev in mlajših gasilcev - spremljanje ekip na tekmovanju v orientaciji.
2. Odnos do starejših gasilcev - vožnja na srečanje starejših gasilcev, pripravljenost na pomoč.
3. Sodelovanje na paradi sosednjega društva, ki je v sosednji gasilski zvezi.
4. Pripravljenost za sodelovanje pri delovni akciji - čiščenje notranjosti gasilskega doma.
5. Udeležba na pogrebu.
6. Odnos do uniforme, celostnega videza, urejenosti.

Viri in literatura

- [1] Musek, J. Nova psihološka teorija vrednot. Ljubljana: Educy: Inštitut za psihologijo osebnosti, 2000.
- [2] Bučevac, V. RRN - PRIPRAVA LITERATURE IN PROSOJNIC ZA TEMELJNE UČNE PROGRAME ZA PROSTOVOLJNE GASILCE: Vzgoja osebnosti gasilca. 2010.
- [3] Ipsos - Kakšne vrste vrednot obstajajo. Spletni viri; (dostopno na: http://www.ipsos.si/VodenjeVIZ_VI_vrste_vrednot.html, 1. 11. 2021).

Avtorji opisa	Datum izdelave
Mateja Jemec Tomazin	1. 11. 2021
Avtorji dopolnitev	Datum dopolnitev
Vpiši avtorje.	Vpiši datum dopolnitev.

Tečaj TEČAJ ZA GASILCA PRIPRAVNIKA

Predmet OSEBNOST GASILCA

Vsebina ali kompetenca	Oznaka sklopa	GP-OSG-5
Stresorji pri gasilskem delu		

Informativni/Formativni cilji

Informativni cilj:

Tečajnik našteje stresorje pri gasilskem delu ter opredeli njihove negativne vplive na osebnost.

Opis vsebine

Dejavniki stresa - stresorji

Dogodki, osebe ali predmeti, ki jih posameznik doživi kot stresne – take, ki porušijo posameznikovo (predvsem čustveno) ravnovesje. Lahko jih delimo na **notranje** (žalost, strah, skrbi, občutek nemoči, pomanjkanje kisika, ipd.) in **zunanje** (preizkusi znanja, izpiti, gost promet, veliko obveznosti, ipd.). [1]

Posamezniki se po oceni stresnosti situacij med seboj razlikujejo (odvisno od osebnosti, izkušenj, psihofizičnega stanja, okolja, znanja, starosti), zato gre na nek način za precej subjektivno kategorijo. Kljub temu pa lahko na podlagi empiričnih raziskav izpostavimo **stresorje**, ki jih kot take doživi večina prebivalstva. Med stresorje tako štejemo *travmatske dogodke* - smrt otroka, partnerja, naravno nesrečo, (spolno) nasilje, in druge prav tako stresne, vendar za večino ne enako travmatske dogodke - razvezo, selitev, menjavo službe ...

Nekatere raziskave se osredotočajo zgolj na stres in stresorje pri reševalcih [2] oz. poklicnih in prostovoljnih gasilcih [3] [4] in izpostavljajo ekstremne delovne pogoje (visoke temperature, izpostavljenost nevarnim snovem, ipd.), soočanje z različnimi travmatskim dogodki (priča poskusu samomora, nujnemu oživljanju žrtve, smrti ali hujši poškodbi sodelavca, lastna huda poškodba ali hujša ogroženost življenja ali smrt, huda poškodba otroka v nesreči).

Treba je poudariti, da obstajajo razlike med izpostavljenostjo tovrstnim stresorjem tudi med gasilci samimi, saj so poklicni gasilci vseeno vsakodnevno, prostovoljni pa le občasno vključeni v našete, visoko stresne situacije.

Večina prostovoljnih gasilcev kot enega od pogostih stresorjev navaja tudi pomanjkanje časa in energije. Vse večje zahteve in različni (časovni) pritiski na delovnih mestih včasih onemogočajo doseganje vseh zastavljenih ciljev in nalog v prostovoljni gasilski organizaciji. Dogaja se, da namesto prostovoljne angažiranosti v pristočasni aktivnosti, nekatere sicer prostovoljne naloge, tako postanejo le še dodatna obremenitev.

Viri in literatura

- [1] Jeriček, H. Ko učenca strese stres in kaj lahko pri tem stori učitelj: priročnik za učitelje in svetovalne delavce, Inštitut za varovanje zdravja RS, Ljubljana, 2007; (dostopno na https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/publikacije-datoteke/ko_ucenca_strese_stres_2015.pdf, 14. 8. 2021).
- [2] Lavrič, A. in Štirn, M. Psihosocialna pomoč po nesrečah in drugih kriznih dogodkih, Uprava RS za zaščito in reševanje, 2016; (dostopno na http://www.sos112.si/slo/tdocs/prirocnik_psihosocialna_pomoc.pdf, 23. 8. 2021).
- [3] Smrečnik, N. Stres pri prostovoljnih gasilcih, Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Fakulteta za elektrotehniko, računalništvo in informatiko, 2017; (dostopno na <https://dk.um.si/Dokument.php?id=113708>, 30. 7. 2021).
- [4] Berghaus, T. Travmatski stres pri prostovoljnih gasilcih Gasilske zveze Maribor, Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, 2021; (dostopno na <https://dk.um.si/Dokument.php?id=149853>, 18. 7. 2021).

Avtorji opisa	Datum izdelave
Ana Bogdan Zupančič	14. 9. 2021
Avtorji dopolnitev	Datum dopolnitev
Vpiši avtorje.	Vpiši datum dopolnitev.